

Rada Českého rozhlasu
Vinohradská 12
120 99 Praha 2
DATOVOU SCHRÁNKOU
Email: radacro@rozhlas.cz

Stížnost na vysílání Českého rozhlasu

Aliance pro rodinu podává stížnost na vysílání Českého rozhlasu. Stížnost se týká pořadu Vinohradská 12 ze dne 25.4. 2023, vysílaného v čase 10:06 na Českém rozhlasu Plus.

Český rozhlas porušil své povinnosti dle zákona zákona č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu (zákon o rozhlasu). Moderátor ve zmiňovaném pořadu Českého rozhlasu vedl rozhovor se Silvií Lauder, redaktorkou Respektu. Hlavním tématem rozhovoru byla případná ratifikace Úmluvy Rady Evropy o prevenci a boji proti násilí na ženách a domácím násilí, taktéž známá jako Istanbulská úmluva. Paní Lauder ve svých odpovědích jednoznačně podporovala přijetí Úmluva Rady Evropy o prevenci a boji proti násilí na ženách a domácím násilí a několikrát se negativně vymezila vůči odpůrcům Úmluvy a bagatelizovala výhrady názorových oponentů

Istanbulská úmluva však svým obsahem vyvolává mnohé, racionálně podložené pochybnosti. Moderátor pořadu Vinohradská 12 ale přesto nijak paní Lauder neoponoval, a to i v případě jednoduše zpochybnitelných argumentů uváděných ze strany redaktorky Lauder. V důsledku tohoto selhání tak pořad nesplňoval povinnosti dle výše zmíněného zákona. Dle našeho právního názoru tým rozhlasových novinářů pod vedením Matěje Skalického připravující pořad Vinohradská 12 vysílaný ve veřejnoprávním rozhlasovém vysílání na ČR Plus a dostupný online nesplnil povinnost vysílat vyvážené informace prosté zvýhodňování názorů jednotlivých skupin ve společnosti a tím porušil zákonnou povinnost ve smyslu § 2 odst. 2 písm. a) a b) zákona o rozhlasu.

Konkrétně se pak nedostatky projevíly v následujících případech.

Čtyři minuty po zahájení vysílání moderátor položí hostu otázku, kterou ji vybízí ke komentování odporu ministrů KDU-ČSL vůči Úmluvě. Silvie Lauder kritizuje ministry za KDU-ČSL, že mezi nimi není zástupce resortů, kterých se Úmluva týká. Z toho důvodu dochází paní Lauder k závěru, že kritika nemá obsahový základ a degraduje pak ministry zemědělství či životního prostředí za to, že se tímto tématem zabývají. Moderátor ale nepřipomenul, že KDU-ČSL má vicepremiéra a ministra resortu práce a sociálních věcí Mariana Jurečku. Ministerstvo práce a sociálních věcí má ve své gesci i péči o rodinu, které se Úmluva nepochybně dotýká (§ 9 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.) Tuto skutečnost považujeme za elementární selhání moderátora, který nezminil evidentní mezeru v argumentaci paní Lauder¹, která mohla lehce uvést posluchače v omyl. V tomto bodě moderátor selhal v poskytování objektivních informací dle § 31 odst. 2 zákona o rozhlasovém a televizním vysílání.

¹ „Velmi zjednodušeně bych to vyjádřila tak, že oni si myslí, že ta úmluva povede k velmi zásadnímu, celospolečenskému posunu v české společnosti, k nějakému odvratu od, řekněme, tradičních hodnot, od toho, že manželství je svazek jednoho muže a jedné ženy. Bojí se sexualizace dětí skrze sexuální výchovu, bojí se, že ta úmluva by mohla otevřít dveře k adopcím dětí homosexuálními páry, že bude devalvována role žen jako matek v kontextu toho, když se říká, že by bylo fajn, aby ženy s dětmi mohly také pracovat a jejich role nebyla redukována na mateřství.“ (Sylvie Lauder, Vinohradská 12)

V průběhu celého pořadu prakticky neoponuje výroky Silvie Lauder a jeho otázky směřují k podpoře jejího pohledu. Například přibližně v čase 6:40 stopáže se moderátor paní Lauder dotáže, zda u ní panuje podezření, že odpůrci Úmluvy dokument ani nečetli. Kvůli stejné jednostrannému vyznění výkonu moderátora v celém pořadu tak porušuje § 31 odst. 3 zákona o rozhlasovém a televizním vysílání, jelikož jednostranně zvýhodňuje názory jednotlivé skupiny veřejnosti vůči jiné.

Ke konci celého vysílání Silvie Lauder prohlásí, že k opozici k Úmluvě neexistuje jediný v realitě opřený důvod, proč bychom ji neměli ratifikovat. Moderátor v daný moment a ani dříve však ze své iniciativy jediný možný důvod, kterým by ji mohl oponovat, ačkoliv argumentace odpůrců je veřejně známá a dostupná² Sylvie Lauder v průběhu času uvedla, že existují 3 kategorie odpůrců ratifikace Istanbulské úmluvy. V první kategorii jsou jen úplní šílenci. V druhé kategorii argumenty, které zní jako rozumné, ale neopírající se o skutečnost. V třetí kategorii jsou dle Lauder „relativně legitimní, přičetné argumenty“. Ty ovšem ve spolupráci s moderátorem nijak oproti dvěma původním vůbec netematizuje a moderátor pouze ve stručnosti uvádí: „*Třebaže to zasáhne do českého práva, bude se měnit české právo*“³

Moderátor ani Silvie Lauder netematizovala skutečně seriózní a vážné výhrady uplatňované například z akademické obce. Lze příkladmo uvést argument zavedení definice pojmu „gender“ do českého právního řádu, který radikálně mění aktuální náhled českého právního řádu chápajícího koncept pohlaví a genderu pouze v binární kategorizaci (viz čl. 4 odst. 3 Istanbulské úmluvy: „*Ustanovení této úmluvy, obzvláště pak opatření zaměřená na ochranu práv obětí, budou implementována bez diskriminace na jakémkoli základě, například pohlaví, genderu, rasy, ...*“). Zároveň tím prostřednictvím moderátora nezmínil skutečnost, že samotné znění mezinárodní smlouvy bylo z oficiálního a právně závazného znění anglického a francouzského přeloženo do českého jazyka již třikrát, přičemž v oblasti pojmu gender došlo k výrazným odchylkám od originálního znění ve FJ a AJ.

. Odpůrci ratifikace taktéž tematizovali problematiku migrace a azylu, které se Istanbulské úmluva taktéž dotýká ve svých člancích 59, 60 a 61. Extenzivně definovaným podmínkám pro udělení azylu a omezením zásady non-refoulement v azylovém právu.

Předmětem dlouhodobé debaty je taktéž ideologické pojetí samotné preambule této mezinárodní smlouvy, které sice není právně závazné, ale jedná se o interpretační nástroj pro orgány, které budou jednotlivé články aplikovat a jehož se budou adresáti této mezinárodní smlouvy domáhat. V preambuli Istanbulské úmluvy je uvedeno, že násilí na ženách má strukturální povahu a toto násilí je jedním z klíčových společenských mechanismů, jež ženám vnucují podřízené postavení vůči mužům:

„S vědomím, že násilí vůči ženám je projevem historicky nerovného poměru síly mezi muži a ženami, jenž vedl k nadřazenosti mužů a diskriminaci žen a bránil ženám v plném rozvoji;

² Například zde je stenoprotokol z veřejného slyšení k tématu Istanbulské úmlvy ze dne

³ Moderátorovo vyjádření 12:42-45 min. stopáže.

*S vědomím, že násilí vůči ženám jakožto násilí genderově podmíněné má strukturální povahu a toto násilí je jedním z klíčových společenských mechanismů jež ženám vnucují podřízené postavení vůči mužům;*⁴

Moderátor ponechává na redaktorce Respektu, jaké argumenty od svých odpůrců si vybere a jak se s nimi vypořádá, čímž vytváří prostor pro jednostranné zvýhodňování jedné názorové skupiny a neposkytuje objektivní a vyvážené informace pro svobodné vytváření názorů.

I další skladba pořadu je tendenční, například přehrání komentáře od vládní zmocněnkyně pro lidská práva paní Laurenčíkové (bývalé členky Strany zelených, vzděláním speciální pedagožka), která rovněž Úmluvu jednoznačně podporuje. Žádný odpůrce ze strany vládní exekutivy prostor nedostal. Naopak v pořadu získali prostor jen sami příznivci ratifikace Istanbulské úmluvy. Když se autoři pořadu rozhodli umístit do vysílání citaci ř odpůrce Úmluvy, tak to učinili způsobem, který zdůrazňoval slova paní Lauder. Když Lauder označila část komentářů za zcela šílených, byl k rozhovoru připojen jí zmíněné kázání monsignora Piřhy, které se uskutečnilo v rámci duchovního programu, nikoliv jako vyjádření politika nebo experta v rámci politické diskuse. Nad motivací týmu pořadu Vinohradská 12 nebudeme spekulovat. Nicméně zařazením jediného záznamu obsahující kritiku Istanbulské úmluvy do pořadu, kterým bylo kázání, nikoliv akademický nebo politický příspěvek, lze interpretovat jako snahu o bagatelizaci kritiky a redukce kritiky na nábožensky založené a pomatené šilence. Jedná se o velmi nebezpečný trend karikování, který vnáší do veřejnoprávního média vyznění až nepřátelské a narušující soužití pluralitní společnosti, kde jsou zastoupeny i církve a náboženské společnosti.

V rámci pořadu již zazněl jen komentář podporující ratifikaci Istanbulské úmluvy ze strany advokáta Daniela Bartoně, který oběti násilí zastupuje. Žádný příslušník jiný příslušník advokátního stavu s opačným názorem prostor nedostal.

Stejně tak v pořadu zazněl jen úryvek profesorky Koldinské, která je taktéž právničkou a přívrženkyní ratifikace Istanbulské úmluvy. Opět nikdo z akademické sféry z opačného názorového spektra prostor nedostal, ačkoliv takoví lidé existují a jejich záznamy lze získat. Dalším krátkým příspěvkem, který dokresloval jednostrannost informování o Istanbulské úmluvě byla Veronika Ježková, právnička organizace proFem. Dalším, kdo byl v pořadu citován byla oběť domácího násilí a prezident Petr Pavel. Ani jeden není odpůrcem ratifikace Istanbulské úmluvy.

Autoři pořadu se tak tak dopouští jednostranného zvýhodňování určitého názoru.

Je nepochybné, že samotní autoři budou hovořit o tom, že Český rozhlas ve svém celku dává prostor i názorovým odpůrcům ratifikace prostřednictvím jiných pořadů, a především formou zpravodajství. Toto tvrzení je krajně problematické, jelikož názorovým odpůrcům dává ČRo prostor pouze v pořadech typu Pro a proti. V databázi ČRo jsme nebyli schopni nalézt jediný pořad, který by byl takto tendenční a jednostranný ve prospěch odpůrců ratifikace Istanbulské úmluvy jako v případě Vinohradské 12 ze dne 25. 4. 2023.

⁴ Preambule Istanbulské úmluvy, str. 3, dostupné online na webu Rady Evropy v ČJ: <https://rm.coe.int/1680462471>

O to smutnější je tato neprofesionální práce provedena ve výkladní skříni české veřejnoprávní tvorby Podcastu Vinohradská 12, který se těší mezi posluchači vysoké míře důvěry, jelikož, jak samotný Český rozhlas o pořadu v popisku uvádí: „*Zpravodajský podcast je veřejnoprávní služba pro všechny, které zajímá domácí i světové dění a chtějí kontext, podrobné informace a pochopit souvislosti.*”⁵ Zároveň je pořad Vinohradská 12 pravidelně oceňován jako podcast roku (v letech 2020, 2021 a 2022).

Na produkci pořadu se podílí tým lidí. Tento konkrétní pořad připravoval tým lidí, editaci zajišťovala Lucie Korcová, rešerši: Marcela Blažková a podcast v textu zajišťovala Tea Veseláková. Moderátorem pořadu je Matěj Skalický.

Silvie Lauder je známá svými názory, kdy podporuje progresivní náhled na společenská, kulturní a rodinná témata. O to závažnějším selháním je nepřipravenost moderátora a celého týmu

Z těchto důvodů žádáme od Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, aby vyslovila porušení povinností Českého rozhlasu a udělila příslušnou sankci.

S pozdravem
Jana Jočová
Aliance pro rodinu. z. s.
IČO: 720 88 060
Platněřská 191/4
110 00 Praha 1

⁵ <https://www.irozhlas.cz/vinohradska12>